

Oktober 2017

Law Alert

Pensioen- en financieel recht

Vernieuwing pensioenstelsel volgens Rutte III

Vernieuwing pensioenstelsel volgens Rutte III

Het heeft even geduurd, maar de nieuwe kabinetsplannen zijn bekend. In het regeerakkoord "Vertrouwen in de toekomst" zijn in grove lijnen de wensen van het kabinet voor de hervorming van het Nederlandse pensioenstelsel te lezen. In deze Law Alert gaan wij in op de pensioenplannen van het nieuwe kabinet.

SER verkenning

Het hervormen van het pensioenstelsel heeft al jaren de aandacht van de pensioensector en de politiek. Het huidige stelsel wordt als niet houdbaar gezien, onder andere als gevolg van de stijgende levensverwachting. Het nieuwe kabinet geeft expliciet aan als uitgangspunt voor de pensioenplannen de SER verkenning uit 2016 te nemen. Daarin wordt de mogelijkheid van een persoonlijk pensioenvermogen gecombineerd met het behoud van collectieve risicodeling nader onderzocht. Het kabinet wil een gedragen voorstel van de SER ontvangen voordat het samen met de sociale partners deze variant nader uitwerkt. Op basis daarvan zal de hervorming van het stelsel dan omgezet kunnen worden in wetgeving.

Richtlijnen voor het nieuwe stelsel

In het regeerakkoord benoemt het kabinet alvast enkele richtlijnen voor het nieuwe pensioenstelsel. Sommige van deze onderdelen zien op het behoud van, zoals het kabinet dit noemt, sterke elementen uit het huidige pensioenstelsel. Andere onderdelen vormen juist een drastische wijziging hierop. Een greep uit de richtlijnen van het kabinet:

De doorsneesystematiek wordt afgeschaft

De doorsneesystematiek wordt vervangen door een leeftijdsonafhankelijke premie. Dit wordt verplicht voor alle contracten. Deelnemers krijgen daarmee meer een 'eigen pensioenpot'. Door een leeftijdsonafhankelijke premie toe te passen zal de pensioenopbouw afnemen bij het toenemen van de leeftijd van de deelnemer.

Verplichtstelling en collectieve risicodeling blijft gehandhaafd

De verplichtstelling wordt als een van de sterke elementen van het huidige stelsel gezien. Het kabinet wil dit dan ook behouden. Interessant in dit kader is de huidige discussie over de verplichte pensioendeelname van zelfstandigen.

Er komt een nieuw pensioencontract

Dit moet ontwikkeld worden door/met sociale partners, voortbouwend op de SER onderzoeken. Een persoonlijk pensioenvermogen met collectieve risicodeling moet voor een stabiel en transparant pensioen zorgen. Een collectieve buffer kan daarbij schokken op de financiële markten opvangen. Nadere kaders over de grootte en opbouw- en uitkeerregels van deze buffer volgen.

Deelnemers krijgen meer keuzevrijheid

Zelfstandigen moeten de mogelijkheid krijgen zich vrijwillig aan te sluiten of vrijwillig aangesloten te blijven. De mogelijkheid om bij pensionering een beperkt deel van het pensioenvermogen als bedrag ineens op te nemen zal worden onderzocht.

Evenwichtige transitie naar een nieuw pensioenstelsel

Het kabinet zal kaders opstellen voor de transitie naar het nieuwe stelsel. Deze transitie moet evenwichtig zijn voor alle deelnemers. Het kabinet wil financieel bijdragen aan het opvangen van de lasten van de afschaffing van de doorsneesystematiek en de overstap naar een nieuw pensioencontract. Blijkens het budgettair overzicht bij het regeerakkoord is hier in het budget voor Openbaar bestuur 200 miljoen euro voor gereserveerd over de jaren 2020 en 2021. In het IB-pakket is 234 miljoen euro voor deze beide jaren gereserveerd.¹ Verder moet een implementatieperiode sociale partners de ruimte bieden om de pensioenregelingen aan te passen aan de transitie en eventueel over te stappen op een nieuw pensioencontract.

Tijdslijnen

Op het moment van schrijven van deze Law Alert is nog niet bekend wanneer het volgende advies en voorstel van de SER te verwachten is. Het kabinet streeft ernaar om begin 2018 op hoofdlijnen overeenstemming te hebben bereikt op nadere invulling van de hervorming. Daarna kan begonnen worden met wetgeving. In 2020 wil het kabinet het wetgevingsproces afgerond hebben en starten met de implementatieperiode.

¹ Vertrouwen in de toekomst, *Regeerakkoord 2017 – 2021* VVD, CDA, D66 en ChristenUnie, p. 59 en 65.

Nog vele horden te nemen

Hoewel de gewenste richting voor het nieuwe pensioenstelsel is benoemd, ontbreekt de concrete uitwerking nog (steeds). Het kabinet heeft samen met de sociale partners dan ook nog vele horden te nemen. Het is echter een goede ontwikkeling dat keuzevrijheid en persoonlijk pensioenvermogen als belangrijke onderdelen van het nieuwe stelsel worden gezien. Wat ons betreft mag het nog veel verder gaan, zie onze HVG Law blog '*Rutte, maak een individueel pensioenstelsel mogelijk*'.

Uitdagingen in de uitwerking liggen onder andere in de pensioencommunicatie. Hoewel pensioen transparanter en overzichtelijk moet worden door het gebruik van individuele potjes en afschaffing van de doorsneesystematiek, is niet iedereen in staat om voor zichzelf de juiste keuzes te maken. Uit onderzoek blijkt dat het moeten maken van meer (complexe) financiële keuzes, het risico op uitstelgedrag en slechte keuzes met zich meebrengt.² Default-opties, zoals ook verwerkt in de Wet verbeterde premieregeling, kunnen zorgen dat ook voor deelnemers die deze keuze niet (goed) kunnen maken de pensioenopbouw op evenwichtige wijze plaatsvindt. Verder zullen de afspraken omtrent verplichtstelling goed uitgewerkt moeten worden. Denk bijvoorbeeld aan zelfstandigen die momenteel geen pensioen opbouwen, of juist verplicht deelnemen aan een pensioenregeling. Ook hopen wij in de onderhandelingen belangrijke (disruptieve) ontwikkelingen als digitalisering, innovatie en privacy terug te zien.

Gezonde financiële oude dag

De huidige arbeidsmarkt schreeuwt om aanpassing van het pensioenstelsel. Flex-werken en zzp-en is niet meer weg te denken. Daarbij is de pensioenbehoefte voor iedereen anders: de één wil een hoog inkomen en veel invloed op te maken keuzes, de ander wil minimale lasten bij pensionering, snel aflossen op de hypotheek of heeft moeite met het maken van de (juiste) keuzes. Het stelsel is hier momenteel onvoldoende op ingesteld. Ik vind de aandacht voor keuzevrijheid dan ook een goede ontwikkeling. Een gezonde financiële oude dag behelst meer dan alleen keuzes maken voor je tweede pijler pensioen. Ook bijvoorbeeld het vermogen in je eigen huis, de wensen voor beschikbaar vermogen vóór pensionering en zoals gezegd de hoogte van de vaste lasten zouden meegenomen moeten worden.

Sociale partners: pak je rol

Het is nu tijd om knopen door te hakken. Ik hoop dan ook dat het SER advies op zeer korte termijn zal volgen, zodat het kabinet samen met de sociale partners het nieuwe pensioenstelsel nader vorm kan geven.

Voor de sociale partners ligt hier een interessante uitdaging. Niet iedereen zal het eens zijn met de voorgestelde wijzigingen van het kabinet. Hoe wordt de verplichtstelling vormgegeven in het nieuwe stelsel? Hoe kunnen de effecten van de transitie naar een nieuw pensioencontract op evenwichtige wijze opgevangen worden? Hoe moet de omzetting van bestaande pensioenaanspraken plaatsvinden? Aan sociale partners de oproep hun rol te pakken en niet bang te zijn om drastische wijzigingen door te voeren.

² Netspar Brief 10: De psychologie van pensioenkeuzes.

Contactpersoon:

Nicolette Opdam
T: +31 6 2908 4667
E: nicolette.opdam@hvglaw.nl

Bianca van Tilburg
T: +31 6 2908 3812
E: bianca.van.tilburg@hvglaw.nl

Pieter van Rijsbergen
T: +31 6 2125 2890
E: pieter.van.rijsbergen@hvglaw.nl

HVG Law

Over HVG Law

HVG Law LLP (HVG Law) is een toonaangevend advocaten- en notarissenkantoor met hoogwaardige juridische dienstverlening. Onze advocaten en (kandidaat-)notarissen zijn actief op alle rechtsgebieden die voor het bedrijfsleven, aandeelhouders en overheden relevant zijn. Met vestigingen in Amsterdam, Den Haag, Eindhoven, Rotterdam, Utrecht, Brussel (HVG BVCVBA), New York en San José (desks bij Donahue & Partners LLP) zijn wij in staat u passende oplossingen te bieden voor al uw juridische vraagstukken. In Nederland heeft HVG Law LLP een strategische alliantie met Ernst & Young Belastingadviseurs LLP en maakt onderdeel uit van het global EY Law netwerk.

hvglaw.nl

HVG Law LLP is een limited liability partnership opgericht naar het recht van Engeland en Wales en geregistreerd bij Companies House onder registratienummer OC335658 en is geregistreerd bij het Nederlandse handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 24433164.

© 2017 HVG Law LLP

Deze publicatie is met grote zorgvuldigheid samengesteld. Voor mogelijke onjuistheid en/of onvolledigheid van de hierin verstrekte informatie aanvaardt HVG Law geen aansprakelijkheid, evenmin kunnen aan de inhoud van deze publicatie rechten worden ontleend.